

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Wahlström red 17

DAGNY

TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 22.

Stockholm 11 Juni 1908

1:a årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år... kr. 4:50 $\frac{1}{2}$ år... kr. 2:50 $\frac{3}{4}$ »... » 3:50 $\frac{1}{4}$ »... » 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:— Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 % Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	--

Svenska delegerade vid kongressen i Amsterdam.

Fil. D:r Lydia Wahlström.

Fru Ann Margret Holmgren.

Fröken Signe Bergman.

Fru Anna B. Wicksell.

Fru Frigga Carlberg.

Fröken Anna Kleman.

De tyska kvinnorna och föreningsrätten.

Den 15 maj betecknar en seger för den tyska kvinnorörelsen — från denna dag hafva de tyska kvinnorna fri föreningsrätt. De äro icke längre jämnställda med skolbarn och lärlingar, de kunna deltaga i politiska möten och själfva blifva medlemmar i politiska föreningar.

Ett länge omstridit mål är därmed uppnådt.

Man har ofta förebrått den tyska borgerliga kvinnorörelsen, att den icke haft någon som helst politisk läggning, att den uteslutande vore en sträfvan för ökad upplysning och vidgade förvärfsmöjligheter. Detta med orätt, ty redan banbryterskan, Louise Otto, var politiker. Hennes första offentliga uppträdande var af socialpolitisk art. Nära förbunden med de politiska ledande männen på 40-talet utgaf hon en tidning med mottot: »Åt frihetens rike värfvar jag medborgarinnor».

Redan 1852 föll denna tidning offer för reaktionen, hvilken genom sin bekanta föreningslag af 1850 utstängde kvinnorna från politiken. Den ställde sig äfven hindrande i vägen för arbeterskornas organisation, för hvilken idé Louise Otto och Lina Morgenstern i Berlin med framgång arbetat. Upplösandet af arbeterskeföreningen i Berlin, bildad 1869, afklippte sambandet mellan de borgerliga kvinnorna och arbeterskorna, och blef orsaken till en tudelning af kvinnorörelsen, nämligen i de borgerliga kvinnornas och i arbeterskornas, hvilka senare slöto sig till det socialdemokratiska partiet, och på så sätt sökte få sina intressen bevakade.

Då kvinnorna, till följd af den bristande föreningsrätten, öfverallt sågo sig hämmade i sin socialpolitiska verksamhet, öfverlämnade år 1895 tre kvinnor, fru Minna Cauer, fru von Gzyzcki (Lilli Braun) och fru Adele Gerhard, en petition till riksdagen med anhållan om fri föreningsrätt. Äfvenså inlämnades 1897 till riksdagen af nio ledande kvinnor i Berlin en petition om en laglig reglering af förenings- och församlingsrätten, där män och kvinnor jämnställdes.

Ehuru petitionärerna funno varma förespråkare hos liberalerna och socialdemokraterna, hade detta ingen påföljd. En petition från tyska kvinnoförbundet 1899 blef emellertid framlagd för rikskanslären såsom material.

Emellertid blefvo kvinnorna 1901 på grund af § 8 i preussiska föreningslagen uteslutna från Sällskapet för sociala reformer och äfvenså från den tyska sektionen af Internationella föreningen för arbetareskyddslagstiftning.

Förbudet för närvaro vid möten har, som naturligt är, ej så strängt kunnat fasthållas.

Under förarbetena till den nya borgerliga lagboken,

det Zedlitzska skolförslaget, vid konfektionsarbetarestrejken och vid andra tillfällen anordnades stora offentliga möten, till hvilka kvinnor hade tillträde. Redan 1893 hade kvinnor under valkampanjen i en loge i Wintergarten deltagit i valmöten, där Moritz von Egidy talade till en människomassa på flera tusen personer; kvinnorna t. o. m. deltog i valagitationen. Sedan den tyska kvinnliga rösträttsföreningen grundats 1902, och det tyska kvinnoförbundet samma år i oktober upptagit kvinnorösträtten på sitt program, är den tyska kvinnorörelsens politiska riktning officiellt erkänd. År 1904 grundades i Berlin Internationella rösträttsalliansen med mrs Chapman Catt såsom ordförande och d:r jur. Anita Augspurg som vice ordförande. Susan B. Anthony, den första banbryterskan för den amerikanska rösträttsrörelsen, utnämndes till hederspresident.

Den tyska kvinnliga rösträttsföreningen har sedan oktober 1907 ombildats till tyska kvinnliga rösträttsförbundet, med lokalförening i Berlin.

I januari 1907 grundade Maria Lischnewska liberala kvinnopartiet. Som namnet angifver, är föreningens ändamål att samla de liberala kretsarnas kvinnor till politiskt arbete, då däremot det tyska kvinnliga rösträttsförbundets medlemmar kunna tillhöra hvilket politiskt parti som helst.

I de liberala valmansföreningarna kunna nu äfven kvinnor blifva medlemmar.

Deltagandet i det politiska lifvet synes att blifva stort från kvinnornas sida. Redan den 15 maj, den dag, då föreningslagen trädde i kraft, hade de olika liberala partierna möten, där kvinnorna voro talrikt närvarande. *Berlins frisinnade landsförening*, i hvilken ett stort antal kvinnor ingingo, invalde Helene Lange i den nybildade styrelsen.

I *unoliberalernas förening* talade d:r Marwitz om »kvinnan i det offentliga lifvet».

Gross-Berlins socialliberala förening hade ett möte den 18 maj, där det talades öfver ämnet *den borgerliga demokratiens mål*, och där föredragshållaren slutade med att uppmana de talrikt närvarande kvinnorna att deltaga i arbetet för detta mål.

I olika kvinnoföreningar höllo kvinnorna själfva tal med uppmaningar till lifligt deltagande i det politiska lifvet. I *liberala kvinnopartiet* hölls tal öfver »våra fordringar på preussiska landtdagen». Det starkaste politiska intresse visade sig öfverallt, och anmälningar om inträde i de olika politiska föreningarna ingingo i stor mängd.

Rekvirera profnummer af Dagny för utdelning bland vänner och bekanta. Vi sända med nöje gratis och portofritt behöfligt antal exemplar.

Ännu några ord om barnbiblioteken i Amerika.

Med stort intresse har jag i Dagny läst skildringen öfver barnbiblioteken i Amerika. Det torde kanske ej vara ur vägen att därtill lämna ett bidrag, hämtadt ur personlig erfarenhet.

Det var i Boston, »Amerikas Atén» — som känt ett af Förenta staternas främsta bildningscentra — jag första gången fick aning om barnbiblioteken i Amerika och dess betydelse för den amerikanska barnavärlden.

Jag gick just en afton upp för den ståtliga gula marmortrappan i det offentliga biblioteket och blickade med beundran upp mot de väldiga gula marmorlejonon, som stå på vakt där i öfre vestibulen, påminnande så lifligt om våra gamla bekanta från Stockholms slott. Det första starka skönhetsintrycket lofvade en ny imponerande erfarenhet af den amerikanska bildningens rika resurser och mångsidiga utveckling. Det var dock ej genom marmor och tjusande fräskor, ej heller genom bokskatternas rikedom och det pulserande studielifvet bland de äldre, som denna erfarenhet skulle möta mig i sin mest karakteristiska gestalt. Det kom från helt annat och oväntadt håll.

Bredvid mig i trappan trafvade en liten parfvel, som med frimodig ifver sökte sig fram samma väg. Att det var ett fattigmans barn, det såg man strax på den tarfliga lilla kostymen. Hvad hade han där att göra? Ingenting af fattigdomens skygghet kunde man skönja hos honom. Han såg så trefligt målmedveten ut, den lille medborgaren.

Som en medlem af den amerikanska nationen njöt han sin medborgarrätt att, lika väl som de äldre, lika väl som de förmögnare barnen, få dricka ur bildningens källa till sin egen personliga utveckling och till tjänst en gång för land och folk.

Inne i barnbiblioteket — just så där på en gång hemtrefligt och stilfullt ordnadt, som nyligen beskrifvits i Dagny — sutto en hel skara små pojkar och flickor, ifrigt upptagna af sina böcker. I de kvinnliga bibliotekarierna sågo de tydligen goda vänner. Det älskvärdt tillmötesgående sätt, som utmärker amerikanaren både i det offentliga och enskilda lifvet — så fritt från det stelt reserverade, det dödt byråkratiska — gjorde sig gällande äfven här. Barnen kände sig tydligen alldeles hemma, fastän de rörde sig inom murarna för en af stadens mest imponerande lärdomsinstitutioner.

Jag gick fram till en af de små flickorna, böjde mig ned öfver henne och frågade hvad hon läste. Hon såg upp med en strålande, frimodig blick. »Jag läser om *lekar*», kom svaret.

Man förstod hela sammanhanget. Hon ville lära några nya, roliga lekar, som skulle föra nytt lif in i kamratkretsen. Och hon visste råd. Hon gick till det där vackra hemmet, där allt vetande ju var sam-

ladt, och där hade hon snart funnit, hvad hon sökte. När krafterna växa, söker hon sig vidare områden för sin kunskapsörst, och under god ledning i vetandets hem utvecklas intelligensen, och den vunna kunskapen omsättes sedan i dugande handling där ute i det praktiska lifvet.

I skolorna återfinner man samma bildningssträfvan i form af omsorg om skolbiblioteken. I en ny, ståtlig »High school» i Hartford, Connecticut's första stad, såg jag ej blott det välordnade biblioteket, där alla i skolan använda läroböcker gratis tillhandahållas lärjungarna under studietiden, utan äfven det andra biblioteket, där bokskatter, som skänka kunskap öfver skolans normalplan, finnes att rikligen tillgå. Där sutto ungdomar från 14 till 18 år, hvar och en vid sin studiepulpet alldeles som i våra större bibliotek, och där rådde samma koncentrerade tystnad, som brukar härska i de äldres studiesalar. Inte långt från biblioteket låg skolans »Manual Department», som mångsidigt tillgodoser den praktiska utbildningen. Biblioteken blomstra i Amerika, men verklighetslifvet pulserar strax intill med sina lifsstarka kraf, och några bokmaler i den gamla opraktiska betydelsen finna ej jordmån för utveckling i den nya världen.

Frågar man efter orsakerna till, att man i här berörda afseende nått en sådan höjd där ute, så blir svaret: landets stora materiella rikedom gör, att nya tankar ej hindras att taga gestalt genom brist på ekonomiska resurser, och därtill kommer den gängse åskådningen, att man i samhällets intresse bör offra mycket för en god folkbildning, hvarvid just rika personer finna en ära och en glädje i att genom donationer — medan de ännu lefva — stödja sådana företag. Djupaste orsaken är dock att söka i den vakenhet, som genomgår hela folket, och i den lifskraft, som måste finnas i en nation, hvilken hos sig som i en brännpunkt samlar alla andra nationers lif.

En fosterlandsvän vill ej gärna komma med nedläggande jämförelser, men en erfarenhet vid min hemkomst må dock nämnas. Ett specialstudium förde mig en afton till Kungl. biblioteket. Med det varma intrycket från de rikt upplysta biblioteken där borta i den nya världen och det rörliga studielifvet på aftnarna efter dagens arbete var det underligt att här finna några stycken sittande i all ensamhet och att på begäran att få låna en bok få till svar, att böcker för begagnande vid aftontimmarna skola uttagas före kl. 1 på dagen, en anordning, som säkerligen för en stor del omöjliggör allt aftonstudium vid biblioteket.

Behovvet af personligt, gediget själfstudium är kanske ej stort ibland oss. Stockholmspubliken söker sig om aftnarna hän till teater och nöjesrestauranter, till konsert- och föreläsningssalar, och det finns kanske ännu föga af det vakna intresse, som kan förvandla

biblioteken till inbjudande hem för en kunskapsförstående allmänhet. Kanske skall dock den dag randas, då lifvet pulserar varmt och starkt äfven inom våra

offentliga, bibliotek och då barnens närvaro där skänker en ny och egendomlig tjusning åt studielifvet.

INA ROGBERG.

Jättedemonstrationen i Hyde Park.

De engelska rösträttskvinnorna förbereda en jättedemonstration, som kommer att äga rum i Hyde Park, London, söndagen den 21 juni.

Af uppropet, som här nedan meddelas, framgår hvilka jätteproportioner detta möte kommer att antaga. Till och med den manliga rösträttsrörelsen i England, hvilken på sin tid lät tillräckligt tala om sig, har intet liknande att uppvisa.

Uppropet har följande lydelse:

Söndagen den 21 juni, årets längsta dag, har bestämdts för den stora demonstrationen i Hyde Park, hvilken skall för alltid ihågkommas i vårt lands historia. På denna dag komma män och kvinnor från alla delar af England att samlas för att uttrycka sin bestämda mening, att kvinnorna skola ofördröjligen beviljas politisk rösträtt.

För fyrtio år sedan ägde en storartad demonstration rum för den manliga rösträtten; 70,000 män samlades i Hyde Park, parkräckena brötos ned och rösträtten beviljades.

Demonstrationen söndagen den 21 juni, kommer att förlöpa lugnt och fredligt. Alla åtgärder hafva vidtagits för att mötet skall blifva en framgång, och anordnarna, som haft tillfälle att iakttaga den entusiasm, som öfverallt råder för den kvinnliga rösträtten, äro öfvertygade om att icke 70,000 — utan 250,000 — en fjärdedels miljon människor komma att delta.

Förberedelser hafva vidtagits efter en enorm skala. En stor del af Hyde Park, en half engelsk mil i fyrkant, har reserverats för demonstrationen.

Tjugu talarstolar komma att resas på detta stora område, och vid hvarje talarestol kommer en kvinnlig talare

att presidera; bland dessa kunna nämnas mrs Pankhurst, mrs Pethik Lawrence, miss Christabel Pankhurst, miss Annie Kenney, mrs Martel och miss Mary Gawthorpe.

Dessa talare komma att understödjas af andra, så att sammanlagt åttio kvinnor komma att uppträda.

Vid föregående demonstrationer har det bildats en stor procession, som fört tusentals demonstranter till Hyde Park. Söndagen den 21 juni kommer icke en, utan sju processioner att bildas, hvilka komma in i parken genom olika grindar. Det blir icke tusentals utan tiotusentals män och kvinnor, som skola delta i mötet.

Demonstrationen kommer icke att begränsas till innerstaden i London. Hela morgonen komma extratåg att till de olika ändstationerna lämna kontingenter af män och kvinnor från olika delar af landet. Öfverenskomelse är redan träffad med de olika järnvägsbolagen om extratåg från de förnämsta platserna i landet, och det antages, att öfver trettio extratåg skola ankomma till hufvudstaden.

* * *

Dagen efter demonstrationen skall ett möte hållas i Queen's Hall. Veckan därpå hålles »National convention of women» i Caxton Hall, hvilket varar två dagar. Om regeringen, trots den stora demonstrationen i Hyde Park, icke visar sig tillmötesgå kvinnornas önsknings, kommer då i Caxton Hall att fattas beslut om hvilka nya rättigheter och steg, som skola vidtagas. De medel, som anses nödvändiga, skola anskaffas, huru stora uppföringar detta än skall innebära.

De engelska rösträttskvinnorna sky hvarken möda eller uppföring för att nå fram till målet.

Sociala köparligan i Bern.

Öfvanstående är namnet på en tämligen ung förening, som vill dels väcka ansvars känslan hos konsumenterna, som vid sina dagliga inköp ofta uppmuntra underbetalning af arbete, dels påverka de arbetsgifvare, som för konkurrensens skull utnyttja sina underordnade genom oskäligt låga löner, ohygieniska arbetslokaler eller andra missförhållanden.

Det kan ju ej förnekas, att kvinnorna som köpare ofta sakna denna ansvars känsla. Många socialt intresserade och humant tänkande damer räkna sig till heder, om de lyckas göra »en god affär» genom att finna ut

den billigaste leverantören, utan att betänka med hvilka medel säljaren kan underbjuda konkurrenterna. Nu, då kvinnorna uppröras öfver de missförhållanden, som kommit i dagen genom inspektioner och hemarbetsutställningar och därför fordra kontroll af särskildt kvinnoarbete, är det föga konsekvent att gynna de affärer, som trycka ned sina priser på arbetarnas bekostnad. Men endast genom sammanslutning kan någon ändring i systemet åstadkommas, och därför är kanske den schweiziska föreningens program en idé, värd att taga vara på.

Köparligans verksamhet består hufvudsakligen i ut-

redningar angående arbetsförhållandena inom olika affärs-grenar, agitation genom föredrag och skrifter, och som medel att påverka arbetsgifvarna utger den »en hvit lista», som rekommenderar de affärer, där hygieniska anordningar eller rättvisa löner medgifva de arbetande en dräglig existens. Förutom genom små årsafgifter å 50 centimes och frivilliga bidrag understödja medlemmarna föreningens arbete genom att 1) vid beställningar öfvertyga sig om att hvarken natt- eller söndagsarbete erfordras för desammassas utförande; 2) ej uppskjuta sina beställningar och inköp till sista stund; 3) ej ta emot sändningar efter kl. 7 e. m. eller på söndagar, för att ej därigenom blifva med-

ansvariga för en förlängd arbetstid i affären och 4) betala alla räkningar utan långt uppskof.

För öfrigt förbinder man sig ej att *endast* anlita den hvita listans affärer, men genom att främst gynna dessa, bidrar man att främja ligans sträfvanden.

Undersökningar ha visat, att olidliga arbetsförhållanden i flera branscher framtvings af allmänhetens fordringar, som nödvändiggöra söndags- och nattarbete för personalen, t. ex. i bagerier och matvaruaffärer, hos sömmerskor och modister under säsongen. Äfven lagliga bestämmelser blifva överksammas, om kunderna uppmuntra till kringgående af lagen eller missbruk af okontrollerad arbetskraft.

Redovisning för influtna penningbidrag till det kvinnliga rösträttsarbetet.

En dagsinkomst.....	Transport fr. n:o 11, sid. 156 Kr. 710:—	
En seminarieklass i Falun.....	» 8:25	
Fröken Clara Wahlström, Stockholm.....	» 10:—	
Fru Agda Montelius ».....	» 50:—	
Fröken Maria Cederschiöld ».....	» 10:—	
Fröken Selma Andersson ».....	» 24:—	
Fru Valborg Bratt, Djursholm (g. fröken A. Whitlock) ».....	» 10:—	
S. Whitlock ».....	» 50:—	
	Transport Kr. 882:25	

O. Weidenhielm (g. fröken A. Whitlock).....	Transport Kr. 882:25	» 15:—
Th. G—n ».....	» 5:—	
A. Wh. ».....	» 10:—	
Rösträttsvän.....	» 10:—	
Försakelsedagsmedel.....	» 597:28	
M. B. Ö.....	» 263:90	
N. Sbm.	» 3:76	

Summa Kr. 1,787:19

Insamlingen pågår fortfarande genom Dagnys expedition.

Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran hade den 29 maj sitt årsmöte i Stockholm. Ur årsberättelsen torde följande uppgifter vara af särskildt intresse. Sällskapets skolköksverksamhet har fortgått med sex vandrande skolkök. De flesta ansökningarna om skolkökskurser ha kommit från Småland, Dalarna, Gestrikland, Helsingland och Lappland. Under arbetsåret har sällskapet gifvit 42 kurser med tillsammans 674 elever. Från sommaren 1904, då sällskapet började denna verksamhet, uppgår kursernas antal till 115 och elevernas till 1823. Bland de senare finnas döttrar till hemmansägare, arbetare, handverkare, handlande, torpare och statare, skollärare, stationskarlar; härtill komma döttrar till disponenter, präster, officerare, sjökaptener, byggmästare, ämbetsmän, bryggare jämte döttrar till andra yrkesidkare; 4 gifta kvinnor, 11 lärarinnor och 10 nomader ingå också i antalet. Regering, riksdag, flera landsting och hushållningssällskap jämte många enskilda hafva insett kursernas betydelse och hafva offentliga och enskilda anslag beviljats för dess befrämjande. Så synes saken ha tagit en god början. På grund af denna omständighet men företrädesvis därför, att Svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran tillgångar icke medgifva ett fortsättande af dess skolköksverksamhet i samma omfattning som hittills, om sällskapet skall kunna fylla äfven sina öfriga uppgifter, kommer det att från och med början af 1909 inskränka sin skolköksverksamhet till de fyra nordligaste länen och arbeta endast med trenne kök. Sällskapets adress är Östermalmsgatan 60, Stockholm.

Stipendier för sjuksköterskor. Nationalföreningen mot tuberkulos utdelar i år 6 stipendier för sköterskor, som önska genomgå kurs i tuberkulosvård. Stipendiat skall hafva erhållit minst 1 års teoretisk-praktisk utbildning vid för pensionsrätt godkänd sjuksköterskeskola eller äga därmed jämförlig kompetens.

Kursen pågår under 2 månader och omfattar 1 månads vistelse vid något af jubileumsfondens sanatorier Hålahult, Hessleby eller Österåsen och omedelbart därefter tjänstgöring lika lång tid vid sjukhuset S:t Görans tuberkulosafdelning i Stockholm.

Det åligger stipendiat att under kursen biträda i sjukvård enligt af vederbörande öfverläkare lämnade föreskrifter. Stipendiet utgöres af fri bostad och vivre under kursen, fria resor från hemorten till sanatoriet, därifrån till Stockholm och åter till hemorten, allt efter för sköterskor gällande tariffer, jämte kontant 60 kronor.

Kurserna börja den 1:sta i hvar och en af månaderna augusti, september och oktober med 2 stipendiater i hvarje kurs.

Anmälan om deltagande i kurs ingifves, åtföljd af uppgift å de meriter, som anses böra åberopas, till *Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos, Norrlandsgatan 3, Stockholm C.*, senast den 1:sta i månaden närmast före den, då kursen skall begynna.

Vid frisinnade länsmötet i Skara, Kristihimmelsfärdsdag, höll fru Jenny Velander ett tal, däri hon först framförde ett tack till frisinnade landsföreningen för deras sympati för den kvinnliga rösträttsrörelsen och därefter klagade en del synpunkter, ur hvilka denna fråga bör betraktas. Efter att hafva vidrört det oförstående, för att icke säga upprörande, sätt, på hvilket barnmorskornas lönefråga i år afgjordes af riksdagen, får hon en härmed nära till hands liggande anledning att uttala några reflexioner öfver, huru männen ordna de frågor, af hvilka icke endast kvinnorna utan hela släktet äro på det starkaste berörda. Hon slutade med att uttala den förhoppningen, att det ej må dröja länge, innan Sveriges män räcka Sveriges kvinnor brodershanden till gemensamt arbete för släktet och för släktets framtid.

Något om våra konstnärinnor.

IV.

Anna Boberg, f. Scholander.

Fru Anna Boberg är född och uppvuxen i en konstnärsmiljö; — hennes far, arkitekten, professor Wilhelm Scholander, var en af sin tids mest bemärkta och mångsidiga konstnärsmågor, och hon har således allt ifrån barndomen lefvat i en konstnärlig atmosfär. Men

hennes egna egentliga konststudier intaga blott en minimal tidrymd af hennes lif.

Anna Boberg fastslår denna studietid till endast fem veckor på atelier Julian i Paris (år 1888). Samma år gifte hon sig med den framstående arkitekten Ferdinand Boberg. Allt hvad fru Boberg sedan dess presterat af konst är resultatet af hennes studier på egen hand, hennes aldrig tröttnande energi och friska konstnärskynne.

Det första arbete, hvarmed Anna Boberg gjorde sig känd för stockholmspubliken, var de imitationer i gobeläng, som allt jämt pryda väggarna i hotel Rydbergs matsal. Redan där spårade man en ovanlig teknisk skicklighet och kompositionsformåga, och fastän fru Boberg själf ser tillbaka på dessa produktioner som ett underordnad slag af konst, då dessa stora pannår vilja verka något, som de icke äro, måste man beundra den fasta säkerhet, hvarmed de utförts, och den stilkänsla, som röjer sig i behandlingen.

Med sin medfödda begåfning och rastlösa energi har Anna Boberg från denna period af sitt konstnärsskap aldrig stått stilla. Nya kraftprof, nya »karlag» skulle jag vilja säga — om icke Anna Boberg trots kraften i sitt temperament där bredvid ägde så mycket utprägladt kvinnligt — ha eggat henne till nya framsteg, och det har aldrig händt, att hon åtagit sig en uppgift, som blifvit henne anförtrodd, huru maktpåliggande och svår den än tett sig, utan att bringa den till utförande, oftast till ett mycket godt resultat.

En af de få freskomålningar, som existera i vårt

land ute i fria luften, är utförd af hennes hand. Längs ett hus vid torget i Falun löper en bred fris, komponerad och sedan på muren målad af fru Anna Boberg. Den framställer dalbarn i nationaldräkter, som binda kransar och musicera; i komposition och färg en utomordentligt liffull och tilltalande väggdekoration, som säkert på den plats den intar, verkar på en gång rik och glad. Man skulle önska, att man oftare komme på den idén att utvändigt pryda våra hus med färglagda fresker, för att lifva intrycket af våra grå gator!

För Pariser-utställningen 1900 utförde fru Boberg kartonger till fyra gobelänger, hvilka väfdes af Handarbetets Vänner, framställande vinterlandskap i ljusa snötoner. Förgrunden upptages af väldiga, snötyngda trädmassor, bakom hvilka man skymtar ett öppet, svenskt landskap. De äro hållna i bleka, diskreta toner, och den vackra kompositionen med den väl afvägda kontrasten mellan förgrundens skuggpartier och det solbelysta landskapet där bakom, är af utmärkt verkan.

Två af dessa väfnader såldes till Turin, dit de sändes efter Pariserutställningen. Två hamnade i Amerika.

Innan dess hade fru Boberg för Enskilda Bankens räkning utfört en serie dekorativa målningar i akvarell; i hallen på Saltsjöbadens stora hotell återfinnas äfven en del väggdekorationer i olja af fru Boberg, förutom många stafflitaflor i akvarell och olja, figur så väl som landskap.

Men först på sommaren 1901, då Anna Boberg tillsammans med sin man som turist färdades genom Lappland och därpå in i Norge upp till Lofoten, fann hon den trakt, som hon kanske länge omedvetet drömt om som platsen för sin konstnärliga verksamhet. För Lofoten fattades Anna Boberg genast af ett intensivt intresse. Den våldsamt storartade natur, som här mötte henne, de fantastiska, nästan sagolika belysningarna, dess underliga afskildhet från hela den öfriga världen, allt verkade starkt på hennes liffulla fantasi och vakna konsnärssinne.

Efter ett fjortons dagars besök där uppe och sedan åtskilliga skisser blifvit utförda, återvände fru Boberg till sitt hem i Stockholm, men fast besluten att snart återse det underbara land, som fångat hennes själ.

Under den kommande vintern gjordes ett nytt besök vid Lofoten, då fru Boberg fick se naturen där uppe i ännu nya, öfverraskande stämningar. Från denna resa medförde Anna Boberg ytterligare en massa skisser, tillkomna under de mest äfventyrliga och halsbrytande situationer i en trakt och ett klimat, där det säkerligen fordras den kärlek till sin uppgift — och

HENRIK GAHNS
Pimpstens-Tvål

GÖR GROF HUD
LEN OCH MJUK.

Genom behandling
därmed försvinna
pormaskar o. d.

därjämte den järnenergi och den järnhälsa, som den unga konstnärinnan är nog lycklig att äga — för att med ett aldrig sviktande mod trotsa de vedervärdigheter, som mötte henne däruppe i snöregionerna.

År 1903 hade Anna Boberg sin första utställning i Stockholm, med motiv uteslutande från Lofoten, och hösten därpå i Berlin, där, trots den dåliga lokal, som upplåtits åt henne, åtskilliga konstverk försåldes, medan pressen visade sig mycket förstående och älskvärd.

Under de sex år fru Boberg känt Lofoten, har hon tillbragt sammanlagdt ett år där uppe. Alla årets tider, alla dygnets timmar har hon sett och studerat, från den dag, då solen första gången lyfter sig öfver horisonten som en smal, blodröd skåra mot den svarta luften, till den dag, då den icke lämnar himlen mera än ett flyktigt ögonblick. Då de gigantiska, snöklädda bergen lysa rosenröda i sommarnattens luft, hvars blå trotsar all beskrifning, och då ängarna, sida om sida med glaciärerna, ligga genomväfda af stora blommor på låga stjälkar, medan hafvet — aldrig tillfruset på grund af golfströmmen — med djupblå vågor slickar isjöklarnas fötter.

Och fiskarlivet där uppe, »det verkar vikingalif», säger Anna Boberg.

Det är en fläkt af hednisk storhet och stormande vildhet öfver lifvet i fisklägena, med de gamla traditionerna vid första dagen för sillfisket, öfver de tragedier, som utspelas på hafvet i stormar och dimma, under det »storfisket» varar, och då de vackra odäckade båtarna med sitt enda, fyrkantiga segel — af den urgamla vikingaskepps-typen — jaga ut mot hafvet för att söka vinning — eller död.

Det ligger säkerligen en storslagen, fasansfull tjusning öfver detta vilda lif på vinst och förlust, omgifvet af en natur, om hvars mäktiga dimensioner och svindlande fantasifullhet vi lefva i absolut okunnighet.

När man ser på någon af fru Bobergs präktiga och djärfva målningar, häpnar man inför de gigantiska måtten i dessa bergformationer, som tyckas väfva sig samman med himmeln, de väldiga hafsvikarna, där de små fisklägena söka skydd under bergens jättestup, de häftiga, nästan sensationella belysningarna, som Anna Boberg med utomordentlig kapacitet och kraft lyckats fånga och framställa.

Till och med norrskenet finner man återgifvet på en af hennes taflor — *endast* norrskenet — som med sina iriserande, vindlande serpentiband fyller den djupblå rymden med sitt lefvande färgtrolleri; i verkligheten ledsagadt af ett fräsande och smattrande som från ett jättefyrrverkeri — detta under, som ännu intet mänskligt förstånd lyckats tyda!

Eller hon målar det mäktiga berget Svolve, hvars toppar glimma bländande rosenröda i solen, högt, högt uppe mot den oändliga etern, medan, milsvidt djupt under i skuggan ett litet fiskläge kryper intill dess fot med små bruna stugor, icke större än en flock sparfungar vid foten af ett jätteträd.

Och många egendomliga typer finnas ännu kvar där uppe i det aflägsna, tysta landet, som i så lång tid lefvat sitt eget, afskilda lif, typer, på en gång oberörda och originella, med fantasien fylld af sagor, syner och legender om hafvets och bergens under.

Men, tyvärr, äfven detta dör ut, säger fru Boberg; — både typerna och legenderna. Upplysningen, den s. k. kulturen, når äfven detta primitiva folk och börjar redan sätta sin stämpel därpå. Tidningar, godtköpskram och turister komma snart att bortspola all känsla af urbygd i dessa storvulna trakter med sin starka prägel af fornlif och fornkraft.

Då fru Boberg första gången kom till Svolve, existerade där blott trettio eller fyrtio små fattiga stugor. Redan nu har det lilla samhället vuxit ut till en kvasi-köping med mellan tre och fyra hundra hus, det ena fulare än det andra.

Fru Boberg, som numera ej kan tänka sig, att icke hvarje år få komma åter till denna trakt, som hon lärt sig älska, har själf låtit bygga en liten stuga för sin räkning. Den ligger i hafsbandet högt uppe på en naken bergsklint med hela Atlanten dånande in nedanför fönsterna, och dit upp reser hon numera flera gånger om året, oftast alldeles ensam, och lefver sitt ensliga, vågsamma lif, fullt af strapatser och märkliga upplevelser till lands och till hafs.

Något af det kanske intressantaste i Anna Bobergs produktion är de många hundra käcka och lefvande skisser, som hon målat där uppe, och som växla i en oändlighet af stämningar; från de vekaste, dunklaste mystiska, till de mest fantastiskt vilda. Hvarje vrå af Lofoten har hon genomströfvat, uppe på de mest oåtkomliga fjällryggar och nere i de undangömdaste dalar, hon har följt fiskarna på deras äfventyrliga seglatser i storm och snötjoeka, och de färgrika skildringar hon gifvit i sina målningar från dessa dagar och nätter och ödesdigra färder till hafs, präglas af en djärf fantasifullhet och en bredd i behandlingen, som ger oss ett helt nytt, kraftigt intryck af en för oss främmande natur, hvars makter äro skoningslösare och våldsammare än i de lugna trakter, där vi lefva vårt lif, och som mäter med mått, som kommer vår tanke att svindla.

En dof sagostämning hvilar öfver t. ex. en sådan tafla som den, där alla fiskarbåtarna, många hundra i rad, ligga färdiga att starta för fisket. Himlen är vintersvart, hafvet mörkt isgrönt, och vid horisonten står solen — en af de första dagarna den åter visar sig — som en tunn, eldfärgad rand, mera hotande än förhoppningsbådande. Man väntar på signalen för starten, en norsk flagga, som hissas från en liten stuga på bergspynten.

Det ligger mycket af dyster, nästan hotfull förväntan öfver detta konstverk med den stora båtflottan, bärande på så många mänskliga öden, med sin jalusi, sina penningedrömmar och sina förhoppningar, och som i andlös spänning väntar på signalen för att hissa

Platssökande

få sina annonser införda i Dagny för halfva vanliga priset eller 7½ öre pr mm. enkel spaltbredd.

segel och stäfva ut mot sin ovissa färd öfver de svarta vågorna.

Eller den gamla kyrkogården, enslig och bortglömd, med lutande och usla träkors, skuggad af det väldiga berget med sina glaciärer och gröna sluttningar ned mot hafvet. Den ligger alldeles vid randen af fjorden, där månen speglar med ett skimmer af melankoli och en stämning af enslighet, så långt borta från allt mänskligt lefvande, att det verkar beklämmande och dock stort genom linjernas storhet.

År 1904 gjorde fru Boberg sin första stora utställning i Paris. Det blef en utomordentlig succès, och många af de där befintliga konstverken försåldes.

En ny utställning i Paris, hösten 1906, befäste det namn fru Boberg redan vid sitt första konstuppträdande förvärfvat sig där. Äfven denna gång hade hon att glädja sig åt en stor och enhällig framgång.

I Venedig förlidet år (1907), där Anna Boberg uppträdde med öfver ett dussin större målningar med motiv från Lofoten, blef framgången enastående.

En hel massa af dessa taflor såldes; ett par af dem för att införlifvas med italienska statens samlingar. Andra till enskilda personer. Efter utställningen i Venedig sändes några taflor till Bruxelles för en exposition därstädes.

Fru Anna Bobergs produktion visar ett ständigt uppåtgående, och hon har haft glädjen att röna ett sällsynt framgångsrikt mottagande i de stora kulturländerna.

Men långt ifrån att förvirras af den mycket ovanliga succès, för hvilken hennes konst under de senaste åren varit föremål i utlandet, eller att slå sig till ro för att »hvila på sina lagrar», har Anna Boberg den sannt konstnärliga synen på sin liffsuppgift, den, som heter: »Framåt, ständigt framåt!»

Och med dessa maningsord till sig själf kan en konstnär komma att gå mycket långt, i synnerhet om han besitter den energiska målmedvetenhet och den konstnärliga kraft och förmåga, som fru Anna Boberg äger.

ELLEN LUNDBERG, F. NYBLÖM.

Böcker till sociala studier.

Allt efter som intresset för sociala förhållanden blifvit större, har också begäret efter kunskaper i sociala frågor vuxit, och därmed har behovet af en rikhaltigare social litteratur uppstått. Det är väl egentligen under det sista decenniet, som vår inhemska bokmarknad riktats med de flesta böcker i sociala ämnen den äger; en hel del af dessa äro ju för öfrigt öfversättningar och bearbetningar af utländska, mest engelska och tyska arbeten, men särskildt under de senaste fem, sex åren ha många mer eller mindre vetenskapliga böcker och småskrifter i sociala frågor utgifvits af svenska författare.

Om vi se oss om efter någon slags förteckning öfver speciellt social litteratur, finna vi endast en. Den är nyligen utgifven af Centralförbundet för socialt arbete, utarbetad af Sven Thunberg och Nils Herlitz och kallas *Svensk social litteratur 1882—1907*. Det är ej så att förstå, att alla i denna förteckning upptagna böcker äro svenska originalarbeten, utan det är en förteckning af under de sista 25 åren på svenska utkommen social litteratur. Ej blott böcker och broschyrer utan äfven ett stort antal tidskriftsartiklar i de ämnen man i våra dagar plägar kalla sociala upptagas i denna förteckning och detta gör, att den, som där söker efter litteratur på svenska i en särskild social fråga, blir i möjligaste mån tillgodosedd. Om arbetets fullständighet vittnar ju otvetydigt den omständigheten, att där hänvisas till icke mindre än 68 olika tidskrifter och skriftserier samt 872 författare.

En annan bok, som har stort värde såsom hjälpkälla för den som vill skaffa sig sociala kunskaper, men står oviss om hvar han teoretiskt och praktiskt skall kunna studera de områden af det sociala arbetet han intresserar

sig för och vill ägna sig åt, är *Social Handbok* af G. H. von Koch, äfven den utgifven af C. S. A. »Afsedd», som det heter i förordet, »att tjäna icke någon särskild social kategori eller yrkesgrupp utan alla dem som på ett eller annat sätt vilja deltaga i eller lära känna det sociala arbetet», omfattar denna handbok alla de olika områden, som äro föremål för det sociala arbetet och de sociala reformerna i vår tid. Jämte redaktör von Koch, som själf utarbetat kapitlen »Bostadsfrågan», »Kommunal fattigvård», »Kooperation», »Lösdrifveriets bekämpande», »Småjordbruk» m. m., finna vi en mängd på det sociala området välkända författare såsom yrkesinspektör Fürst: »Arbetarskydd», professor Frey Svensson: »Brott och straff», fru Agda Montelius: »Frivillig fattigvård», redaktör E. B. Rinman: »Arbetsaftal», fil. d:r G. Huss: »Arbetsförmedling», kand. M. Marcus: »Arbetareförsäkring», »Svensk arbetarelagstiftning», »Arbetstidens begränsning», »Hemarbete», fru Emilia Broomé: »Kvinnofrågan och kvinnoarbete», d:r H. Elmquist: »Medling och skiljedom i arbetstvister», fil. lic. A. Rydin: »Sjukvård», fröken K. Hesselgren: »Bostadshygien» och »Folkbad», d:r Karolina Viderström: »Sexuell hygien» m. fl. och de flesta författarne äro specialister i den del af det sociala arbetet de i handboken skriva om. Hvarje uppsats inledes med en kort orienterande öfversikt. Där så behöfves, redogöres först för frågans ställning i utlandet och slutligen lämnas en framställning af hvad till dess lösande åtgjorts och åtgöres i vårt land såväl genom det offentligas som den enskildes bemödanden. Icke sällan är texten förtydligad med statistiska tabeller och diagram, och vid hvarje afdelnings slut finnes hänvisning till litteratur, utländsk såväl som svensk. I den inledning till handbo-

ken, som skrivits af professor G. Cassel: »Social bildning» och redaktör von Koch: »Socialt arbete», gifves på några få sidor en kraftig, klart och varmhjärtadt framställd öfverblick af de moderna samhällsförhållandena och deras sammanhang samt de synpunkter, efter hvilka den moderna socialpolitiken och det sociala arbetet bör inriktas, om man skall kunna hoppas på de samhälleliga missförhållandenas afhjälpan.

Efter genomläsandet af denna inledning är det med dubbel ifver den intresserade — antar jag — söker efter litteratur för att öka sina kunskaper i sociala frågor. I handboken finnes en liten uppsats om »Social studielitteratur» af d:r Sven Brisman, hvilken anbefalles, då det här endast är meningen, att påvisa några få *svenska* skrifter, som kunna tjäna som grundläggande för sociala studier och tillfredsställa dem, som icke ha anlag eller tid att läsa större verk.

Intressant, sällsynt redig och jag skulle vilja säga *roligt* att läsa är då först prof. Gustaf Cassels »*Socialpolitik*», en bok, som nu utkommit i andra upplagan (pris endast 1 krona). Här får man de vetenskapliga grundåskådningarna för socialpolitiken utredda, individens och samhällets ställning till produktion och konsumtion klargjord, fackföreningspolitikens uppgift påvisad, m. a. o., de stora ekonomiska synpunkterna i socialpolitiken, hvilka dock äro de afgörande, på ett populärt sätt framställda. Detta är hvad vi behöfva, när vårt intresse för sociala frågor blifvit väckt.

Sedan gäller det att fördjupa sig i studiet af den eller de frågor, vi närmare vilja sätta oss in i.

Välja vi då arbetarfrågan, är det klokt att ta reda på vår arbetarelagstiftning, och då har man mycket godt utbyte af att läsa en bok af M. Marcus: *Svensk arbetarelagstiftning* (pris 2: 50). Titeln låter måhända torr, men författaren har en underhållande stil och behandlar sitt ämne både sakkunnigt och vidsynt. Utom själva lagstiftningen berör han en hel del af de »frågor», som tillsammans utgöra den moderna arbetarfrågan, särskildt med flera tillfällen den arbetande kvinnans ställning i fråga om yrkesfara, nattarbete, hemarbete o. s. v.

Ett par andra böcker, som böra läsas, då man studerar arbetarefrågan, är »*Industrialismen*» af Eli Heckscher och »*Svensk arbetarrörelse*» af Ernst Söderberg, båda tillhörande C. S. A's skriftserie. Också R. F. Bergs broschyr »*I arbetsgifvarefrågan*» i samma serie är läsvärd.

I och för studerandet af speciellt de kvinnliga arbetarnas ställning finnes egentligen ingen sammanfattning. C. S. A. utgifver till hösten en broschyr i ämnet. En bok af d:r Johan Leffler, »*Stockholms industriella arbetarskors löne- och lefnadsförhållanden*» ger en god inblick i fabriksarbetarskornas lif, men då den utgafs 1897 äro uppgifterna i viss mån föråldrade. Fru Maria Anholms »*Fabriksarbetarskan*» är mycket intressant, ehuru en del af hennes resonemanger äro grundade främst på tyska förhållanden. »*Svenska hemarbetsförhållanden*» af under-tecknad berör också hufvudsakligen de kvinnliga arbetarna.

Nära samband med arbetarefrågan har bostadsfrågan. Här finnes mycket att läsa. Jag skulle vilja anbefalla

»*Bostadsfrågan*» af d:r A. Raphael, en mycket lärorik, treflig och lagom vidlyftig bok, samt Key Åbergs »*Arbetarnas bostadsförhållanden i Stockholm*».

Vill man läsa något om Kooperation, finner man en förträfflig skrift i C. S. A's serie, »*Den kooperativa rörelsen*» af E. H. Thörnberg, i hvilken man får en kortfattad, väl framställd öfversikt af Kooperationens teori och praktik, den första sammanfattning i frågan vi ha i svenskt original.

Fattigvårdsfrågan är nog värd att studeras och för att få en verklig insikt i den behöfver man endast läsa den utmärkta serie skrifter, som utgifvits af C. S. A's fattigvårdskommitté. Men den är ganska dryg, c:a 20 häften förutom fattigvårds-kongressens protokoll. Om jag skulle anbefalla några särskilda häften i första afd., vore det n:r 3 »*Fattigvård i Sverige och Schweiz*», n:r 4 »*Det personliga i fattigvårdsarbetet*», n:r 6 »*Om dibarn och deras mödrar i fattigvårdshänseende*», n:r 10 »*Fattigvårdsinspektion*» samt n:r 12 »*Samhällets barnavård*». I afd. 2 ville jag helst anbefalla alla häftena till studium, både »*Hemortsrätten*», »*Fattigvården som folkuppfostrande institution*» och frågorna om fattigvården på landsbygden, hvilka senare behandlas i flera häften, samt »*Revisionen af fattigvårdslagen*» och »*Reformlinjer i svensk fattigvårdslagstiftning*» måste studeras, om man har fått djupare intresse för fattigvård och hvad därmed sammanhänger.

Men för att förstå samhällsfrågorna tarfvas det ej blott insikt i socialpolitikens grunder och olika arbetsområden, man behöfver också rent elementära kunskaper i hvad som rör statsskicket, kommunalstyrelsen, de svenska lagarnas hufvudbestämmelser o. s. v.

En förträfflig bok är Nils Höjers »*Samhällslära*», där ej blott Sveriges utan äfven Norges, Danmarks och Finlands lagar och samhällsskick beröres. Som den är afsedd till lärobok i de högre klasserna, är den ej mera vidlyftig, än att man med nöje läser den. Den är också bra att ha som uppslagsbok, när man vill ha reda på något särskildt om lagar och statsskick. Godt vore, om den kunde ges ut i billighetsupplaga. Eljest har man i G. Aldéns »*Medborgarens bok*», en god uppslagsbok i hvad som rör de kommunala förhållandena m. m.

Vill man ha särskildt reda på kvinnornas rättigheter inför svensk lag, så är Georg Stjernstedts »*Den svenska kvinnans rättsliga ställning*» en förträfflig redogörelse för densamma. Mycket intressant är också E. Palmstiernas »*Kommunalpolitik*» (C. S. A's skriftserie), där de moderna stadssamhällellenas utveckling och styressätt äro föremål för en hurtig och klar redogörelse, som är väl värd att taga kännedom om. Då frågan om jordens fördelning som bekant är ett viktigt moment i den nutida kommunalpolitiken såväl på landsbygden som i städerna, bör den, som intresserar sig härför, icke försumma att något sätta sig in i densamma. Kapten Palmstierna har utgifvit några småskrifter i Jordreformföreningens skriftserie, som äro lättlästa och belysande. Särskildt är det intressant att taga del af n:r 3 i serien »*Jordreform och Georgism*», där man får en utredning af olika åskådningar bland jordreformifarna. Professor Cassels lilla skrift i samma

serie, »Den oförtjänta värdestegringen på byggnadsgrund» och G. Stjernstedts »Tomträten», äro äfvenledes att rekommendera.

Naturligtvis bör ingen af sociala frågor intresserad underlåta att läsa »Social Tidskrift», i hvars årgångar man finner en mängd uppsatser i olika samhällsfrågor (se förteckningen af Thunberg & Herlitz: *Svensk social litteratur*) och *Kommerskollegii arbetsstatistiska meddelanden* äro också ovärderliga vid studiet af arbetarfrågan. De anses naturligtvis lämna de mest tillförlitliga statistiska uppgifter, som kunna erhållas.

Till sist skulle jag vilja hänvisa till ett par böcker, som ej äro studieböcker utan af mer underhållande slag, men hvilka kunna verka både väckande och undervisande, då de ge en god inblick i den arbetande klassens lif, verksamhet och tänkesätt. Den ena är en översättning från tyskan: P. Göhre: »Tre månader som fabriksarbetare och handverkslärling». Författaren, en tysk präst, vill på nära håll studera arbetarnas lif och gaf sig själf ut bland dem som arbetare, hans skildring af sina erfarenheter under denna tid är lika gripande som den gör intryck af att vara naturtrogen. En annan liknande bok är W. A. Wyckow: »Bland arbetare i Amerika». »Den långa dagen», författad af en amerikansk arbeterska och öfversatt till svenskan af Cecilia Milow, skildrar på ett särdeles träffande sätt en ensam, okunnig ung arbeterskas mö-

dosamma, på försaker och frestelser rika lif i New York.

En svensk författare som i skönlitterär form behandlat den sociala frågan är Hj. Eklund, hans två böcker: »En social vidräkning» och »På ny grund», äro rätt roliga att läsa, om än ej vidare originella.

Ernst Liljedahls »Svenska lifsfrågor» och Lydia Wahlströms »Nutidsfrågor» äro två böcker, som jag slutligen vill rekommendera och för dem, som reflektera öfver den sociala frågans och kristendomens ställning till hvarandra, är det stora skäl att läsa den schweiziske prästmannen Herman Kutters uppseendeväckande bok »De måste, ett väckelserop till den sofvande kristenheten». Det är en ytterst gripande, med lågande värtalighet skriven anklagelse mot kyrkan och de kristna för deras lama sätt att söka och lyda sanningen, hvilken enligt författarens åsikt nu talar genom socialismen, som med alla sina öfverdrifter dock är en Guds maning till mänskligheten. Ingen, som läser Kutters bok, kan undgå att känna den sociala frågans stora betydelse för människosläktets inre och yttre utveckling, det är en bok, som ovillkorligen väcker tankar och blottar fördomar och missförhållanden, som vi ofta icke observera, och trots sin heta paradoxala stil är denna bok ett märkligt tidens tecken. Den behandlar en fråga, som rör sig inom vida kretsar i samhället och som säkert skall mer och mer upptagas till diskussion.

GERDA MEYERSON.

Ett länsförbund för kvinnans politiska rösträtt har bildats i Gefle vid sammanträde med delegerade för de kvinnliga rösträttsföreningarna i länet. Förbundets angelägenheter handhas af en kommitté, sammansatt af ordföranden i hvarje F. K. P. R. inom länet och med ett arbetsutskott, förlagdt till Gefle. Ordförande inom förbundet och utskottet blef fru Anna Björk. Nästa förbundsmöte hålles i Söderhamn i februari 1909.

Hallins konsthandel, Drottninggatan 22, Stockholm, öppnar i dag en utställning af litografier, algrafier och etsningar af konstnärsparet Cornelia och Franz Paczka, om hvilka vi i föregående veckas nummer af Dagny hade en intressant artikel af fröken Tyra Kleen. Främst bland de utställda etsningarna tilldrager sig det stora bladet *Maria Mater Consolatrix* uppmärksamheten — madonnan i vimlet af otaliga kvinnor, som i förtviflan söka hennes hjälp.

Utställningen förtjänar att lifligt uppmärksammas.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Fröken Regina**, af *Charlotte Eilersgaard*. — **Mot öfvermakten**, af *Bernt Lie*. — **Behagliga stycken och obehagliga**, af *Bernhard Shaw*. — **Samlade berättelser** af *Mathilda Roos*. Häft. 1 o. 2. — **Paracelsus i Stockholm** af *Ellen Wester*. — **Från Östan och Västan** af *Sophie Elkan*. — **Hvardagshistorier** af *Anna Wahlenberg*. — **Uppgörelse** af *E. Norlind*. — **Bränder**, dikter af *Bertil Malmberg*. — **På hemmets altare** af *Ola Hansson*. — **Sfinxen**. Skådespel i tre akter af *Hilma Söderberg*. — **Bonniers Månadshäfte**. Häft. 4. — **Passionsnoveller** af *Henning von Melsted*. — **Verdandis småskrifter: Kyrkan och prästen** af *Arnold Bratt*, **Telegrafering utan tråd** af *Max Grenander*, **Den israelitiska litteraturens utveckling** och **De gammaltestamentliga böckernas tillkomst** af *Henrik Schück*. — **Förbrytaren och samhället** och **Sinnessjuka och sinnessjukvård** af *B. Gadelius*.

Aktiebolaget Ljus förlag, Stockholm: **Norr tullsligan**. Elisabets krönika af *Elin Wägner*. —

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Sveriges kyrka** af *Nathan Söderblom*. — **Enslingen** jämte flera berättelser af *Nils Wilhelm Lundh*. — **Gloria Victis** af *Elisa Orzeszko*. — Kulturbiblioteket. 6. **Geografiska eröfringar** af *Emil Svensén*. **Talmi** af *Ernst Lundquist*. — **Lilla syster** af *Kurt Belfrage*. — **Socialpolitik** af *Gustaf Cassel*. — **Pedagogiken och dess studium**, utvecklingslinjer af *Axel Herrlin*.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **De Röda**, af *Antonio Beltramelli*. — **Figaros bröllop** af *Hugo Öberg*. — **Lifsmakter** af *Jane Germandt-Claine*. — **Framtidens religion och framtidens kvinna** af *Anna Maria Roos*. — **Föreningen Studenter och Arbetares skrifter: Platons statsideal** af *Axel Hirsch*, **Kvinnans medborgarrätt** af *Anna Klemán*, **Socialismens grundvalar**, tvänne inledningsföredrag af *E. Heckscher* och *N. C. Carleson*, **Religionen och skolan** af *Arne Garborg*.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Skämtbilden**, af *Carl G. Lawrin*. Häft. 4, 5, 6, 7. — **Några drag ur barnens värld** af *Elin Söderlund*.

A.-B. Fahlerantz' Boktryckeri: **Kultursystematik**, af *Allen Van-nerus*.

Evang. Fosterlandsstiftelsens förlag, Stockholm: **Katri** af *Runa*. — **Slagen och dock segrare**, af förf. till De spanska bröderna. — **Äktenskap och giftermål**, af *E. C. Harvey Brooks*. — **Pauli andra bref till Timoteus**, af *C. G. Moule*. — **Inför Heliga Släktaflor**, af *Fr. Th. L. Åsbrink*.

Tryckeri-Aktiebolaget Ferm, Stockholm: **Sveriges Centralförenings för idrottens främjande årsbok 1907-1908**.

Förlagsaktiebolagets Tryckeri, Malmö: **Svensk Annonstaxa 1908**.

Förlagsaktiebolaget Helios, Helsingfors: Socialhygieniska spörsmål: I. **För män och manlig ungdom**, II. **För mödrar och unga kvinnor**, III. **För föräldrar och uppfostrare**, IV. **För äkta makar** af *Max Oker-Blom*.

Tidskrifter.

Varia, aprilhäftet. — **Nordisk Tidskrift**. Häft. 2 o. 3. — **Fataburen**, 1908. Häft. 1. — **Det nya Sverige**. Häft. 3. — **Ord och Bild**. Häft. 4 o. 5. — **Pedagogisk Tidskrift**. Häft. 4 o. 5. — **Finsk Tidskrift**, Helsingfors. Häft. 3 o. 4. — **Nutid**, Helsingfors. Häft. 3. — **Det Ny Aarhundrede**, Köbenhavn. Häft. 7. — **Nylænde**, Kristiania. Häft. 7.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

ORGLAR från landets förnämsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt

PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.

Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.

P. O. ÅKERLUND. Strömsbro.

JACOBSONS, 2 Hamngatan, midt för Berzelii park.
Tapisseri-handarbeten.
Dam- o. presentartiklar.

Egnahemssparbanken.
Kontor: Vasagatan 38.

Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.

Öppen half 10 f. m.—7 e. m.
Allm. tel. 917. Rikstel. 73.
Inlåningsränta f. n. 5½ proc.

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken

(Barkåkra station, Väst kustbanan) för ben- och körtel tuberkulos, rachitis och allm. svaghet, motager barn och vuxna, dagavgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

Kemisk Tvätt.
A.-B. Nya Blå Hand,
— Stockholm. —

Extra fina
Dörrskyltar, Stämplrar
och Sigill

erhållas alltid billigast från
GUSTAV HÅKANSSON
Stockholm. Box 173.
Mästersamuelsgatan 54.

Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.
Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs.

G. V. Löfgren,
Snickerifabrik,
86 Skånegatan 86.

Husreparationer, Kontors- och Butiksinredningar verkställas omsorgsfullt till moderata priser.

OBS.! Parkettgolf lagas och bonas.

Maria Rohléns
Syateljé
43 Thulegatan 43.

Rekommenderar sig för utförande af allt hvad till linnebranschen hör.
Specialité: **Stärkskjortor.**

De nu så moderna
Exlibris (Bokägaremärken)
utföras konstnärligt och till lägsta pris af Carl Nilssons Ljustrycksanstalt, Stockholm Ö. Prover och prislista mot 10 öres porto. Agenter antagas.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för 1/1, 2:50 för 1/2 och 1:25 för 1/4 år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla. ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Prenumerantsamlare å DAGNY

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

Glöm ej

att från boklädan hemskaffa **M. L. Gagners** broschyr om **Barn och Biografställningar** å 25 öre. Frågan är aktuell och broschyren beaktansvärd.

Till Sommarlektyr anbefalles särskildt:

Hermelin:
Från svenska bygder å kr. 2:50 och

Wide:
Kamraterna på Forsbro å kr. 2:25, allt i boklädorna på **LARS HÖKERBERGS** förlag, Stockholm.

EN UTMÄRKT BOK. — 3: E UPPLAGAN.

VÅRA BARN
FOSTRAN OCH VÅRD
AF PROF. **Seved Ribbing** I LUND.
Omarbetad och tillökt.

Pröfvad af föräldrar i tusental och tacksamt befunnen **god**. Bör ej saknas i *något* hem, *något* folkbibliotek. Säljs i *boklädor* samt å **Lars Hökerbergs** förlag, Stockholm, å kr. 2:75. Ger gagn för sitt pris **mångdubbelt!**

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Läroinnekurs i matlagning och handarbete (fullständig läroinnekurs i huslig ekonomi) börjar den 1 sept. Anmälan till inträde göras före den 1 juli.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad och hälsolära och närmast afsedd för flickor med högre skolbildning börjar den 1 sept. Anmälan före den 1 aug.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, kläd-sömnad och barnavård börjar den 22 aug. Anmälan före den 1 aug. Praktisk yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar den 22 aug. Anmälan före den 1 aug.

Ansökan till de **Läroinnekurser** (endast för skolkök), som börja i jan. 1909, insändas före den 1 nov.

Tryckt program gratis och franko på begäran.

Inspektör: **Professor O. Hammarsten.**

Föreståndarinna: **Fröken Ida Norrby.**

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnörelsen, torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet runt.

För resande till
Rivieran

rekommenderas det skandinaviska pensionatet Villa Elsie i San Remo (Norditalien). Pensionatet förestås af en dansk dam. 20 rum och trädgård med utsikt öfver Medelhafvet. Moderata priser.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

SLÖJDLÄRARINNA, utex. från Nääs, samt The Lloyd Training School, Boston, med flerårig undervisningsvana, önskar anställning. Ref. H. Karling, Göteborgs Samskola. »S. E. W.». Adr.: Dahllöf, Göteborg.

EN SMÅSKOLLÄRARINNA, 22 år, önskar plats i familj i stad eller på landet att läsa med barn eller deltaga i hvarjehanda göromål i ett hem; är rask och duktig, van att arbeta, är enkel och anspråklös. Svar till Fru Westberg, Hornsgatan 102.

UNG, TYSK DAM önskar komma i sin familj som sällskap och hjälp. Svar utbedes till »Geheimeratstochter», Stockholms Dagblads hufvudkontor.

PLATS i finare familj önskas af bättre Flicka, att mot fritt vivre gå frun tillhanda, är villig deltaga i hushållsgöromål. Svar märkt »Förlofvad», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

MEDELÅLDERS BILDAD DAM, med god förmåga och vana att sköta ett hem, önskar plats som värdinna förestå enkemans eller ungherres hem eller ock såsom hjälp och sällskap åt äldre dam. Goda rekommendationer. Svar till »Ö. N.», under adr.: S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

FRISK, HURTIG OCH BARNKÄR 19 års FLICKA, kunnig i handarbeten och musik, önskar plats i bättre familj som medlem för att lära och deltaga i alla husliga göromål, mot lön, fr. o. m. den 10 eller 15 juli. Svar emottas tacksamt till »Agnes», Gefle Dagblads exp., Gefle.

BÄTTRE, HUSLIG, ENKEL FLICKA önskar för sommaren plats i familj på landet, helst i Stockholms närhet, mot fritt eller betala något för sig. Svar till »H. L.», Linköping, p. r.

PRIVAT SJUKVÅRD önskas af van sköterska, äfven kunnig i massage. Svar till »Genast 08», Humlegårdsgatan 9.

LEDIGA PLATSER.**Malmbergets Samskola.**

2 lärarinneplatser skola tillsättas: en med undervisningsskyldighet (realskolans kurs) i matematik och naturlära; lön 1,400, med fysik 1,500; en med undervisningsskyldighet (realskolans kurs) i svenska och geografi; lön 1,300 å 1,400 beroende på kompetens. Ansökningar torde före 20 juni sändas till styrelsens ordförande, pastor L. E. Enge, Malmberget.

Vid Elementarläroverket för flickor i Falun

finnes plats ledig inst. hösttermin för lärarinna med tjänstgöringskyldighet hufvudsakligen i historia och tyska, äfven på högsta stadiet. Begynnelselön 1,500 kr. Ansökningshandlingar insändas före den 1 juli till föreståndarinnan, fröken Gerda Martin, Falun.

Vid Ousby Realskola (Samskola)

finnes till nästa läsår plats för en kristligt sinnad elementarbildad folkskollärlarinna. Undervisningsämnen: svenska ämnen i de högre klasserna. Lön: 1,900 kr. jämte fri bostad och vedbrand samt halftva pensionsafgiften.

Ansökningshandlingar, ställda till styrelsen, insändas fortast möjligt till skolans Rektor.

Å Örnsköldsviks lasarett

erhålla två *afdelningssköterskor* anställning den 1 instundande Augusti mot årlig lön för hvar och en af 400 kr. jämte allt fritt. Ansökningar, åtföljda af prästbevis och läkarbetyg samt kompetenshandlingar, insändas före 1 instundande Juli till *Lasarettsläkaren* i Örnsköldsvik.

LÄRARINNEBEFATTNINGEN i huslig ekonomi vid Landskrona Elementarläroverk för Flickor är fr. o. m. instundande hösttermin ledig och sökes hos skolans styrelse snast möjligt. Den årliga lönen, beräknad efter minst 2, högst 4 dagars undervisning i veckan, utgör 200 kr. pr undervisningsdag.

Landskrona den 27 maj 1908.
Styrelsen.

Ledig plats vid Tranås 3-klassiga högre folkskola,

e. o. andra lärare (manlig eller kvinnlig) med undervisningsskyldighet hufvudsakligen i modersmålet, historia och geografi, lön 1,600 kr. pr år; platsen kommer snarast möjligt att besättas med ordinarie innehafvare. Ansökningar insändas före den 10 juni till ordf. i styrelsen för Tranås högre folkskola, adr. Tranås.

GUVERNANT önskas inst. höst att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik för tyänne flickor i 4:de kl. och 3:dje förb. Ref. betyg, lönepret. och fotografi sändas till fru Ellenor Wærn, Wahlaholm, Hofva.

Å EGENDOM I ÖSTERGÖT-LAND får undervisningsvan, helst seminariebildad lärarinna plats för läsåret, bör kunna tala tyska, elever två gossar 7—9 år, lönevillkor 400. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

pågår min

Nu**Stora Utförsäljning**

af tusentals Promenad-Dräkter, Kappor, Öfver-o. Underkjolar, Blusar, Siden-Jackor, Morgonrockar. ➔ **25,000** metervaror, Dräkttyger, Klädningstyger, svarta o. kulörta, i ylle, siden, linne, bomull.

Enorma prisnedsättningar! :: :: Allt måste bort!

➔ Sällsynt tillfälle till fördelaktigt inköp. ➔

43 F. W. CAMPANIUS 43
Westerlånggatan

VIKARIERANDE SKÖTERSKA för 2 mån. önskas genast å Med. afd. af Lasarettet i Falun.

VID HEMSLÖJDEN I MALMÖ finnes plats ledig för en bildad dam, helst med teknisk utbildning eller fallenhet i den riktningen. Reflekterande torde inom fjorton dagar hänvända sig till
Föreståndarinnan.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom **Fredrika-Bremer-Förbundetets byrå,** 54 Drottninggatan,

På resor

medföres Fil. Dr. P. Håkansson's Salubrin af alla, som försökt det mot **skoskaf, ömma fötter, sår, tryck, muskelförsträckningar, insektstyg, hudsjukdomar** eller som lärt att värdera det som toalettmiddel.

OBS! Glöm icke att medtaga det flaskorna medföljande omslaget! Salubrin kan nu möjligen komma att behövas för något ändamål, hvarför Ni icke fört behöft använda det, och då kan det vara nödigt genomse beskrifningen, om Ni skall kunna begagna Salubrin på ändamålsenligt sätt.

OBS! Mot användande af godtyckliga efterapningar varnas. Salubrin tillhandabålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co, Sthlm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Svenska delegerade vid kongressen i Amsterdam.

De tyska kvinnorna och föreningsrätten.

Ännu några ord om barnbiblioteken i Amerika. Af *Ina Rogberg.*

Jättedemonstrationen i Hyde Park.

Sociala köparligan i Bern.

Redovisning för influtna penningbidrag till det kvinnliga rösträttsarbetet.

Något om våra konstnärinnor. IV. Anna Boberg, född Scholander. Af *Anna Lundberg.*

Böcker till sociala studier. Af *Gerda Meyerson.*

Föreningsmeddelanden.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.